

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Sžsk/78/2017
Identifikačné číslo spisu: 2015200866
Dátum vydania rozhodnutia: 27.03.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Judita Kokolevská
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:2015200866.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Judity Kokolevskej a členov senátu JUDr. Viery Nevedelovej a Mgr. Viliama Pohančenička, v právnej veci žalobcu: Š. X., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom X. X. V. XXX/XX, XXX XX S., t. č. bytom X K. Y., Y. Y. XHF X. G., proti žalovanej: Sociálna poisťovňa - ústredie, Ul. 29. augusta 8 a 10, 813 63 Bratislava, vo veci žaloby o preskúmanie rozhodnutia žalovanej č. 41620-2/2014-BA zo dňa 30. júla 2014, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Trnave č. k. 14S/171/2015-92 z 20. marca 2017, takto

rozhodol:

I. Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trnave č. k. 14S/171/2015-92 z 20.03.2017 m e n í tak, že rozhodnutie žalovanej č. 41620-2/2014-BA zo dňa 30.07.2014 z r u š u j e a vec v r a c i a žalovanej na ďalšie konanie.

II. Žalobcovi právo na náhradu trov proti žalovanej n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Trnave rozsudkom č. k. 14S/171/2015-92 z 20.03.2017 zamietol žalobu proti rozhodnutiu žalovanej č. 41620-2/2014-BA zo dňa 30.07.2014, ktorým žalovaná ako druhostupňový správny orgán zamietla odvolanie žalobcu a potvrdila rozhodnutie Sociálnej poisťovne pobočka Trnava číslo 700-0412549113-GC04/13 zo dňa 03.09.2013. Prvostupňovým rozhodnutím pobočka Sociálnej poisťovne predpísala žalobcovi ako samostatne zárobkovo činnnej osobe za obdobie január 2004, február 2004, marec 2004, máj 2004, jún 2004, júl 2004, august 2004, september 2004, október 2004, november 2004, december 2004, január 2005, február 2005, marec 2005, apríl 2005, máj 2005, jún 2005, júl 2005, august 2005, september 2005, október 2005, november 2005, december 2005, január 2006, február 2006, marec 2006, apríl 2006, máj 2006, jún 2006, penále v sume 2.450,75 Eur, vypočítané z dlžnej sumy poistného na nemocenské poistenie, poistného na starobné poistenie a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie, poistného na invalidné poistenie, poistného do rezervného fondu solidarity vo výške 0,05 % z dlžnej sumy za každý deň omeškania odo dňa splatnosti poistného a príspevkov do dňa, keď bola dlžná suma poukázaná na účet Sociálnej poisťovne v Štátnej pokladnici, zaplatená v hotovosti alebo do dňa začatia kontroly.

2. Krajský súd kasačnou sťažnosťou napadnutý rozsudok odôvodnil tým, že žalobca mal v období od 01.07.2005 do 30.06.2006 právne postavenie samostatne zárobkovo činnnej osoby v zmysle § 5 písm. b/ zákona o sociálnom poistení v znení účinnom do 30.12.2010, pretože mal oprávnenie prevádzkovať živnosť, na základe živnostenského listu sp. zn. ŽO-2000/ 10146-00002, pričom toto oprávnenie mu zaniklo až dňa 24.02.2011. Z výpisu z daňového priznania k dani z príjmov fyzickej osoby bolo ďalej zistené, že žalobca za rok 2004 vykazoval príjem 832.796,- Sk, čím prekročil zákonom stanovenú sumu 78.000,- Sk, a preto bol povinný platiť poistné a príspevky po celé obdobie od 01.07.2005 až do 30.6.2006. Povinné sociálne poistenie žalobcovi zaniklo 30.06.2006, pretože za zdaňovacie obdobie r. 2005 nepodal daňové priznanie k dani z príjmov fyzickej osoby. V súvislosti s námietkou žalobcu, že pracoval v zahraničí, a preto si nebol vedomý, že mal platiť poistné a príspevky, krajský súd poukázal na článok 14c (5) písm. b/ Nariadenia rady (EHS) č. 1408/71, zo dňa 14.06.1971 o uplatnení systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnancov a ich rodiny, ktorí sa pohybujú v rámci spoločenstva. Pre účely vzniku, resp. zániku povinného sociálneho poistenia žalobcu ako samostatne zárobkovo činnnej osoby bolo v období od 01.07.2005 do 30.06.2006 (resp. od októbra 2005 t. j. odkedy žalobca podľa jeho tvrdenia pracoval v Anglicku) v zmysle § 21 ods. 1 zákona o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov je rozhodujúce, či žalobca mal v tomto období právne postavenie samostatne zárobkovo činnnej osoby a či dosiahol za predchádzajúci kalendárny rok, t. j. r. 2004 príjem z podnikania a inej samostatne zárobkovej činnosti podľa § 6 ods. 1 a 2 zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatne zárobkovou činnnosťou, ktorý bol vyšší ako je hranica ustanovenia v § 138 ods. 10 zákona o sociálnom poistení v znení účinnom do 31.12.2007 (12-násobok minimálnej mzdy zamestnancov v pracovnom pomere odmeňovaných mesačnou mzdou, ktorá platila k prvému dňu kalendárneho mesiaca za ktorý sa platí poistné, t. j. suma 78.000,- Sk). Túto podmienku žalobca splnil, preto bol povinný platiť poistné a príspevky, čo však nevykonával, resp. neplatil poistné a príspevky v plnej sume. Krajský súd zdôraznil, že, že matka žalobcu mohla vystupovať pred Sociálnou poisťovňou ako splnomocnená zástupkyňa žalobcu a zo spisového materiálu vyplýva, že Sociálna poisťovňa s ňou komunikovala a považovala ju za riadne splnomocnenú na zastupovanie pred správnym orgánom. Pokiaľ ide o námietku nedostatočného zdôvodnenia výšky penále, krajský súd poukázal na skutočnosť, že prílohou prvostupňového rozhodnutia je tabuľka, v ktorej je uvedený prehľad za jednotlivé mesiace odvedené poistné, dátum zaplatenia poistného, výška zaplatenia poistného, počet dní omeškania a vypočítané penále za jednotlivé dni. Keďže žalobca sa ani k jednému z týchto údajov, ktoré sú obsiahnuté v tejto tabuľke nevyjadroval, resp. ani jeden z nich nenamietal, krajský súd považoval jeho námietku týkajúcu sa nesprávneho vypočítania výšky penále za nedôvodnú. Vzhľadom na uvedené krajský súd rozhodol tak, že žalobu ako nedôvodnú zamietol.

3. Proti uvedenému rozsudku podal kasačnú sťažnosť žalobca, ktorý uviedol, že už v podanej správnej žalobe predložil ako dôkaz vyjadrenie jeho splnomocnenkyne - I. X., žalobcovej matky. Uviedol, že v roku 2006 bola matka žalobcu pracovníčkami Sociálnej poisťovne uistená, že žalobca nemá žiadne dlhy u žalovanej. O dlhu sa žalobca dozvedel až v roku 2011. Vzhľadom na uvedené skutočnosti žalobca navrhuje, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky zrušil napadnutý rozsudok Krajského súdu v Trnave z 02.03.2017 sp. zn. 14S/171/2015 a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie.

4. Vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti žalovaná uviedla, že žalobca neuviedol také námietky k správnosti preskúmaného rozhodnutia, ktoré by odôvodňovali zmenu alebo zrušenie napadnutého rozhodnutia. Zákon o sociálnom poistení ukladá Sociálnej poisťovni povinnosť, nie možnosť predpísať odvádzateľovi poistného a príspevkov penále za neodvedenie poistného a príspevkov včas, v správnej sume, resp. za neodvedenie poistného a príspevkov vôbec. Vzhľadom na skutočnosť, že žalobca poistné a príspevky na obdobie január 2004 až marec 2004, máj 2004 až júl 2005 preukázateľne nezaplatil v zákonnej lehote a poistné a príspevky za obdobie 2005 až jún 2006 do dňa začatia kontroly nezaplatil vôbec, bola pobočka Sociálnej poisťovne povinná mu penále predpísať. Žalobca tvrdí, že jeho matka ako splnomocnená zástupkyňa bola ešte v roku 2006 informovaná zamestnancami Sociálnej poisťovne, že voči nemu neeviduje žiaden dlh na poistnom a príspevkoch. Uvedené tvrdenie sa nezakladá na pravde, čo vyplýva aj z listu z 08.12.2016, kde matka žalobcu popisuje komunikáciu so zamestnancami pobočky žalovanej a uvádza, že v prípade dlhu ju mala Sociálna poisťovňa kontaktovať. Čo však bolo predmetom telefonической komunikácie medzi matkou žalobcu a zamestnancami Sociálnej poisťovne, pobočky Trnava nie je možné

vzhľadom na dlhší časový odstup preskúmať. Žalobca nepredložil žiaden dôkaz, že žalovaná uviedla jeho matku do omylu v súvislosti s výškou dlžnej sumy poistného a príspevkov, resp. v súvislosti s penále. Na záver žalovaná uvádza, že právo sociálneho zabezpečenia patrí do oblasti verejného práva, ktorého normy sú kogentného charakteru. S poukazom na uvedené skutočnosti žalovaná navrhuje, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť ako nedôvodnú zamietol.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 SSP) postupom podľa § 492 ods. 2 SSP preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu a jednomyseľne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch) dospel k záveru, že kasačná sťažnosť je dôvodná a rozsudok Krajského súdu v Trnave č. k. 14S/171/2015-92 z 20.03.2017 je potrebné zmeniť tak, že zruší rozhodnutie orgánu verejnej správy a vec mu vráti na ďalšie konanie podľa § 462 ods. 2 SSP.

6. Podľa § 453 ods. 2 SSP kasačný súd je viazaný sťažnostnými bodmi; to neplatí, ak napadnuté rozhodnutie bolo vydané v konaní, v ktorom krajský súd nebol viazaný žalobnými bodmi. Na dôvody, ktoré účastník konania uviedol až po uplynutí lehoty na podanie kasačnej sťažnosti, kasačný súd neprihliada.

7. Podľa § 203 ods. 2 SSP pri správnej žalobe fyzickej osoby v sociálnych veciach nie je správny súd viazaný žalobnými bodmi.

8. V prejednávanej veci, keďže ide o kasačnú sťažnosť fyzickej osoby v sociálnych veciach, nebol Najvyšší súd Slovenskej republiky viazaný sťažnostnými bodmi.

9. Podľa § 196 ods. 6 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení účastník konania je povinný navrhnuť dôkazy na podporu svojich tvrdení. Organizačná zložka Sociálnej poisťovne rozhodne, ktoré z dôkazov sa vykonajú. Organizačná zložka Sociálnej poisťovne je povinná vykonať aj iné dôkazy, ktoré účastníci konania nenavrhli, ak sú potrebné na zistenie a objasnenie skutočného stavu veci.

10. Podľa § 240 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení fyzickým osobám a právnickým osobám povinným odvádzať poistné a príspevky na starobné dôchodkové sporenie, ktoré neodviedli poistné a príspevky na starobné dôchodkové sporenie za príslušný kalendárny mesiac včas alebo ich odviedli v nižšej sume, Sociálna poisťovňa predpíše penále vo výške 0,05 % z dlžnej sumy za každý deň omeškania odo dňa splatnosti poistného a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie do dňa, keď bola dlžná suma poukázaná na účet Sociálnej poisťovne v Štátnej pokladnici, zaplatená v hotovosti, zaplatená exekútorovi alebo do dňa začatia kontroly, ak tento zákon neustanovuje inak.

11. Podľa § 240 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. predpísané penále podľa odseku 1 nemôže presiahnuť dlžnú sumu poistného a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie za kontrolované obdobie. Sociálna poisťovňa penále nepredpíše, ak penále za kontrolované obdobie nie je vyššie ako 5 eur.

12. Žalobca v kasačnej sťažnosti namietal, že pracovníčky pobočky žalovanej uviedli jeho matku ako splnomocnenkyňu do omylu, čo sa týka existencie žalobcovho dlhu na sociálnom poistení. Toto tvrdenie ničím nepodložil, neuniesol teda dôkazné bremeno pokiaľ ide o preukázanie pravdivosti svojho tvrdenia. Keby však aj toto tvrdenie bolo pravdivé, žalovanú by to povinnosti postupovať podľa § 240 zákona č. 461/2003 Z. z. a predpísať penále nezbavilo.

13. Keďže ide o kasačnú sťažnosť fyzickej osoby v sociálnych veciach, preskúmal Najvyšší súd Slovenskej republiky zákonnosť napadnutého rozhodnutia nad rozsah sťažnostných bodov podanej kasačnej sťažnosti.

14. Z rozhodnutia Sociálnej poisťovne, pobočka Trnava č. 700-0412549113-GC04/13 z 03.09.2013, ktoré bolo potvrdené rozhodnutím Sociálnej poisťovne, ústredie č. 41620-2/2014-BA z 30.07.2014, vyplynulo, že z dlžného poistného na nemocenské poistenie, poistenie na starobné poistenie a príspevkov

na starobné dôchodkové poistenie, poistného na invalidné poistenie, poistného do rezervného fondu solidarity za obdobie január 2004, február 2004, marec 2004, máj 2004, jún 2004, júl 2004, august 2004, september 2004, október 2004, november 2004, december 2004, január 2005, február 2005, marec 2005, apríl 2005, máj 2005, jún 2005, júl 2005, august 2005, september 2005, október 2005, november 2005, december 2005, január 2006, február 2006, marec 2006, apríl 2006, máj 2006, jún 2006 v sume 834,93 Eur Sociálna poisťovňa predpísala žalobcovi penále v sume 2.450,75 Eur. Podľa § 240 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. predpísané penále nemôže presiahnuť dlžnú sumu poistného a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie za kontrolované obdobie. V prejednávanej veci však penále v sume 2.450,75 Eur presiahlo dlžné poistné v sume 834,93 Eur. Takéto rozhodnutie je potom nezákonné.

15. Z uvedených dôvodov dospel kasačný súd k záveru o dôvodnosti kasačnej sťažnosti a postupom podľa § 462 ods. 2 SSP zmenil rozsudok krajského súdu tak, že napadnuté rozhodnutie žalovaného zrušil a vec vrátil správnejmu orgánu na ďalšie konanie.

16. Po vrátení veci žalovaná opätovne rozhodne v súlade so záväzným právnym názorom kasačného súdu.

17. O náhrade trov konania rozhodol kasačný súd podľa § 167 ods. 1 SSP v spojení s ust. § 467 ods. 1 SSP tak, že úspešnému žalobcovi právo na náhradu trov konania nepriznal, a to s poukazom na neúčelnosť vynaložených trov právneho zastúpenia. Keďže ide o konanie o správnej žalobe v sociálnych veciach podľa § 6 ods. 2 písm. c/ SSP, nemusí byť sťažovateľ v konaní o kasačnej sťažnosti zastúpený advokátom, ako to vyplýva z ustanovenia § 449 ods. 1, 2 SSP. Aj v týchto veciach má sťažovateľ právo dať sa zastúpiť advokátom, toto právo je súčasťou základného práva na právnu pomoc podľa čl. 47 ods. 2 Ústavy SR a v prípade úspechu v konaní mu spravidla patrí nárok a náhradu trov konania. Na priznanie náhrady trov však nepostačuje podľa § 167 ods. 1 SSP úspech v konaní, ale zákon vyžaduje tiež účelnosť vynaložených trov. Podmienkou je, že ide o výdavky potrebné na uplatňovanie či bránenie práv účastníka konania. V prejednávanej veci nebolo právne zastúpenie povinné a kasačný súd dospel k záveru o nedôvodnosti sťažnostných bodov kasačnej sťažnosti, formulovanej žalobcom zastúpeným advokátom. Vzhľadom na túto skutočnosť mal súd za to, že trovy právneho zastúpenia neboli vynaložené účelne. Kasačný súd konštatoval nezákonnosť napadnutého rozhodnutia žalovanej vykonávajúc prieskum zákonnosti nad rámec sťažnostných bodov, využívajúc oprávnenie dané mu ustanovením § 453 ods. 2 SSP. Keby zákon nepriznal kasačnému súdu v konaní o kasačných sťažnostiach v sociálnych veciach výnimku z viazanosti sťažnostnými bodmi, žalobca by v konaní úspešný nebol. Právny zástupca žalobcu pri podávaní kasačnej sťažnosti správne nevymedzil dôvod nezákonnosti napadnutého rozhodnutia žalovanej, preto Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že výdavky na právne zastúpenie neboli potrebné na uplatňovanie práv žalobcu, teda boli neúčelné, a preto žalobcovi právo na náhradu trov nepriznal.

18. Tento rozsudok bol prijatý pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.